

Universitätsbibliothek Wuppertal

C. Cornelii Taciti Opera Qvae Exstant

Tacitus, Cornelius

Antverpiæ, MDLXXXIX

Liber III.

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-496](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-496)

C. CORNELII TACITI

AB EXCESSU DIVI AVGVSTI

ANNALIUM LIB. III

BREVIARIUM LIBRI.

Alij Seiani praefecti praet. ingenium & mores. Is ad dominationem adspirat: & ut perveniat, Drusum Tib. Filium e medio tollit, adiuvante uxore Livia, quam stupro prius polluerat. Eidem finit castra Praetoria Romae iubet extrui, & militem in unum locum conduci. Ab hoc tempore lapsa imperij res. idcircoque qui status tunc rerum, quis numerus, quae loca cohortium & legionum, Tacitus oportunè exequitur. At Druso iam mortuo, Senatus Princeps ingreditur: eum maestum erigit: Germanici duos filios inducit, eosque ut imperij heredes patribus commendat. Seianus quoque destinata perficeret, Agrippinam callide calumniatur, & semina futuri odij in ipsam liberoque iacit. Tiberius legationes & accusationes aliquot civitatum & provinciarum audit. Histriones siue Pantomimos immodèstius agentes Italiâ pellit. De Flamine Diali eiusque caerimonis temperandis nova lex lata. Sacerdotes, sollemnibus votis, etiam Drusum & Neronem dis commendauerant. agrè id Tiberius tulit, & initium in eos exitij fuit. C. Silius ex amicis Germanici damnatus. Cn. Piso, C. Cassius, Plautius Silvanus, accusati aut damnati. In Africa Tacfarinatis bello finis impositus à P. Dolabellâ: ipse Tacfarinas caesus. Semina servilis motus in Italiâ, sed statim oppressa. Q. Vibius Serenus in Senatu à filio accusatur, & Amorgum amouetur. P. Sullius, alijque damnantur. inter eos Cremutius Cordus Historia scriptor, quod Brutum & Cassium laudavisset, eiusque libri combusti. Cyricenus libertas adempta. Templi honorem ab Hispanis oblatum Tiberius spernit. Seianus rebus ex voto adhuc fluentibus, altiora struit: & Liviam sibi uxorem à Principe petit. hic modèstè negat, additis causis. Sed ille ut potentiam sibi augeret, magisque opportunum Tiberium haberet, perpulit eum ad secessum ab urbe. nec multo post persuasit. Interea Roma legationes Gracorum audita, de iure asylorum. In Hispaniâ L. Piso Praetor à quodam agreste interficitur. In Thraciâ, montani Thracæ dilectus abnuunt, arma sumunt. vicit eos Poppaeus Sabinus, & triumphus insignia accepit. Claudia Pulchra Romae adulterij accusata & damnata. Agrippina maritum sibi postulat, nec accipit. Undecim Asiae civitates certant, in quâ earum templum Tiberio statueretur. Smyrnae praelati. Tandem Tiberius, non ultra dilato consilio, in Campaniam ab urbe abiit. ubi in speluncâ quâdam, repentino lapsu lapidum, periclitatur: sed à Seiano servatur. quae res huic fidem addidit. Igitur Neronem maiorem è liberis Germanici aggreditur, & variis artibus calumniisque subvertit. Amphitheatrum casu Fidenis multa hominum millia debilitata, vel obruta. Romae ingens incendium Calium montem deurit. Princeps Capreas insulam transit, ibique se recondit. Titus Sabinus turpi fraude circumventus accusatur, damnaturque, ipsis anni Kalendis. Iulia neptis moritur. Frisij rebellant: quos L. Apronius Proprætor inferioris Germaniae parum feliciter repressum iit. Cn. Domitius Agrippinam Germanici filiam uxorem accipit. Hæc sexennio ferè gesta.

C. ASINIO, C. ANTISTIO COSS.

CORNELIO CETHIGO, VISELLIO VARRONE.

COSSO LENTULO, ASINIO AGRIPPA.

CN. LENTULO GATVLO, C. CALVISIO.

M. LICINIO CRASSO, L. CALPURNIO PIS.

AP. IVNIO SILANO, P. SILIO NERVA.

CASINIO, C. Antistio Coss. nonus Tiberio annus erat compositæ Reip. florentis domus: (nam Germanici mortem inter prospera ducebat) cum repente turbare fortuna cœpit, sæuire ipse, aut sævientibus vires præbere. Initium & causa penes Ælium Seianum, cohortibus prætoris præfectum: cuius de potentiâ supra memoravi. Nunc originem, mores, & quo facinore dominationem captaverit, expediam. Genitus Vulturnis, patre Scio Strabone equite Romano, & primâ iuventutâ C. Cæsarem diu Augusti nepotem sectatus, non sine rumore Apicio diuiti & prodigo stuprum venum dedisse, mox Tiberium variis artibus deuinxit adeo, ut obscurum ad-

A. V. C. D.
CCLXXVI.

Mutatio Tiberij in prius.

Causa Ælij Seiani.

Qui Apicij delictum post Tiberij consilium.

Mores eius
miri, & mi-
sti.

Castrorum
in urbe ille
uultor.
* crederet.
vel potius,
dederetur.

Viam ad Im-
perii struit.

Igitur Dru-
sum amoliri
conatur.

Idq; per Li-
uiam uxo-
rem, stupro
cognitam.

Eudemus
admirator,

Drusus mi-
nor in viros
lectus.

Recessus le-
gionum &
militum.

Quod, & ubi.

Classes.

Legiones
Germanicae
Hispanicae
Africanae.

uersum alios, sibi vni incautum intectumque efficeret. non tam sollertia,
(quippe iisdem artibus victus est) quam deum iram in rem Romanam; cuius
pari exitio viguit, ceciditque. Corpus illi laborum tolerans; animus audax,
sui obtegens, in alios criminator, iuxta adulatio & superbia. palam composi-
tus pudor, intus summa apiscendi libido: eiusque causa, modò largitio &
luxus, sapius industria ac vigilantia, haut minus noxia, quoties parando re-
gno finguntur. Vim praefecturae modicam antea intendit, dispersas per vr-
bem cohortes vna in castra conducendo, vt simul imperia acciperent, nume-
roque & robore, & visu inter se, fiducia ipsis, in ceteros metus * crederetur.
Praetendebat lasciuiare militem diductum: si quid subitum ingruat, maiore
auxilio pariter subueniri. & seuerius acturos, si vallum statueretur procul vr-
bis inlecebris. Vt perfecta sunt castra, inrepere paulatim militares animos,
adeundo, appellando: simul centuriones ac tribunos ipse diligere. neque se-
natorio ambitu abstinebat, clientes suos honoribus aut prouinciis ornando,
facili Tiberio, atq; ita prono, vt socium laborem, non modò in sermonibus,
sed apud patres & populum celebraret, colique per theatra & fora effigies
eius, interque principia legionum sineret. Ceterum plena Caesarum domus,
iuuenis filius, nepotes adulti, moram cupitis adferebant. & quia vi tot simul
corripere intutum, dolus interualla scelerum poscebat. placuit tamen oc-
cultior via, & a Druso incipere, in quem recenti ira ferebatur. Nam Drusus
impatiens aemuli, & animo commotior, orto fortè iurgio intenderat Seia-
no manus, & contra tendentis os verberauerat. Igitur cuncta tentanti prom-
issimum visum, ad vxorem eius Liuiam conuerrere. Quae soror Germani-
ci, formae initio aetatis indecorae, mox pulchritudine praecellebat. Hanc, vt
amore incensus, adulterio pellexit. & postquam primi flagitij potitus est,
neque femina amissa pudicitia alia abnuerit, ad coniugij spem, consortium
regni, & necem mariti impulit. Atque illa cui auunculus Augustus, socer
Tiberius, ex Druso liberi, seque ac maiores & posteros municipali adultero
foedabat; vt pro honestis & praesentibus, flagitiosa & incerta expectaret.
Sumitur in conscientiam Eudemus amicus ac medicus Liuiae, specie artis
frequens secretis. pellit domo Seianus vxorem Apicatam, ex qua tres liberos
genuerat, ne pellici suspectaretur. Sed magnitudo facinoris metum, prolatio-
nes, diuersa interdum consilia adferebat. Interim anni principio, Drusus ex
Germanici liberis togam virilem sumsit. quaque fratri eius Neroni decre-
uerat senatus, repetita. addidit orationem Caesar multa cum laude filij sui,
quod patriam beneuolentiam in fratris liberos foret. Nam Drusus (quamquam
arduum sit, eodem loci potentiam & concordiam esse) aequus adolescenti-
bus, aut certè non aduersus habebatur. Exin vetus & saepe simulatum profi-
ciscendi in prouincias consilium refertur. multitudinem veteranorum prae-
tendebat imperator, & dilectibus supplendos exercitus. nam voluntariū mili-
tem deesse. ac si suppediret, non eadem virtute ac modestia agere: quia ple-
rumque inopes ac vagi sponte militiam sumant. percensuitq; cursim nume-
rum legionum, & quas prouincias tutarentur. Quod mihi quoq; exsequendum
reor, quatum Romana copia in armis, qui socij reges, quanto sit angustius
imperaturum. Italiam utroque mari duae classes, Misenum apud & Rauennam,
proximumque Galliae litus rostratae naues praesidebant, quas Actiacae
victoriae captas Augustus in opidum Foroiuliense miserat, valido cum remi-
ge. Sed praecipuum robur Rhenum iuxta, commune in Germanos Gallos-
que subsidium, octo legiones erant. Hispaniae recens perdomita, tribus habe-
bantur. Mauros Iuba rex acceperat, donum populi Romani. cetera Africae,
per duas

per duas legiones, parique numero Ægyptus: dehinc initio ab Suriâ usque ad flumen Euphraten, quantum ingenti terrarum sinu ambitur, quattuor legionibus coercitum, accolis Hiberis, Albanoque, & aliis regibus, qui magnitudine nostrâ proteguntur aduersum externa imperia. & Thraciam, Rhæmetalees ac liberi Coryis: ripamque Danubij, legionum duæ in Pannoniâ, duæ in Mœsia attinebant: totidem apud Dalmatiam locatis, quæ positu regionis à tergo illis, ac si repentinum auxilium Italia posceret, haut procul accirentur. quamquam insideret urbem proprius miles, tres urbanae, nouem prætoriae cohortes, Etruriâ fermè Umbriaque dilectæ, aut vetere Latio, & colonis antiquis Romanis. At apud idonea prouinciarum sociæ triremes, alæque, & auxilia cohortium. neque multò secus in iis virium, sed persequi incertum fuit; cum ex usu temporis huc illuc mearent, gliscerent numero, & aliquando minuerentur. Congruens crediderim recensere ceteras quoque Reip. partes, quibus modis ad eam diem habitæ sint: quando Tiberio mutati in deterius principatus initium ille annus attulit. Iam primùm publica negotia, & priuatorum maximâ, apud patres tractabantur. dabaturque primoribus differere: & in adulationem lapsos, cohibebat ipse. mandabatque honores, nobilitatem maiorum, claritudinem militiæ, inlustres domi artes spectando: ut satis constaret, non alios potiores fuisse. Sua consulibus, sua prætoribus species: minorum quoque magistratuum exercita potestas: legesque, si maiestatis quæstio eximeretur, bono in usu. At frumenta, & pecuniæ vectigales, cetera publicorum fructuum, societatibus equitum Romanorum agitabantur. Res suas Cæsar spectatissimo cuique, quibusdam ignotis ex famâ mandabat; semelque adsumti tenebantur, prorsus sine modo, cum plerique iisdem negotiis infenescerent. Plebes acri quidem annonâ fatigabatur: sed nulla in eo culpa ex Principe. quin infecunditati terrarum, aut asperis maris obuiam iit, quantum impendio, diligentiaque poterat. & ne prouinciæ nouis oneribus turbarentur, utque vetera sine auaritiâ aut crudelitate magistratuum tolerarent, prouidebat. corporum verbera, ademptiones bonorum aberant. Rari per Italiam Cæsaris agri, modesta seruitia; intra paucos libertos domus, ac si quando cum priuatis disceptaret, forum & ius, quæ cuncta, non quidem comi viâ, sed horridus ac plerumque formidatus retinebat tamen, donec morte Drusi verterentur. nam dum superfuit, mansere: quia Seianus incipiente adhuc potentiâ, bonis consiliis notescere volebat, & ultor metuebatur, non occultus odij, & crebro querens incolumi filio adiutorem imperij alium vocari. *Quantum superesse ut collega dicatur? Primas dominandi spes in arduo, ubi sis ingressus, adesse studia & ministros: exstructa iam sponte præfecti castra, datos in manum milites: cerni effigiem eius in monumentis Gn. Pompeij: communes illi cum familiâ Drusorum fore nepotes. precandam post hæc Modestiam, ut contentus esset.* Neq. raro, neque apud paucos talia iaciebat; & secreta quoque eius, corruptâ vxore, probebantur. Igitur Seianus maturandum ratus, diligit venenum, quo paulatim inrepente, fortuitus morbus adsimularetur. Id Druso datum per Lygdum Spadonem, ut octo post annos cognitum est. Ceterum Tiberius per omnes valetudinis eius dies; nullo metu, an ut firmitudinem animi ostentaret, etiam defuncto necdum sepulto, curiam ingressus est. consulesque sede vulgari per speciem mæstitiæ sedentes, honoris locique adinonuit; & effusum in lacrimas senatum, victo gemitu, simul oratione continuâ crexit. *Non quidem sibi ignarum, posse argui, quod tam recenti dolore subierit oculos senatus: vix propinquorum adloquia tolerari, vix diem adspici à plerisque lugentium. neque illos imbecillitatis damnandos; se tamen forriora solatia è complexu Reip. petiuisse.*

Syrice.

Pannonica.
Mœsica.
Dalmatica.

Urbanus miles.

* coloniis

* fuerit,

Ciuitis administratio,
qualis hætenus?

Drusi de Seiano querela.

Quas vxor exulit.

Igitur veneno tollitur.

Firmitudo Tiberij in eo casu.

Germanici
liberi in cu-
riam acciti:

Commenda-
si patribus.

Curam ve-
rum depre-
catur Tibe-
rius:
Parum serid.
Funus Dru-
si.

* Atta

Variatum in
morte eius
tradendâ.

Quam non-
nemo patri
parum pro-
nido adscri-
bit.

Refellit no-
ter.

Favor om-
nium in libe-
ri Germanici.

Quibus infi-
diatur Seia-
nus.

Miseratusque Augustæ extremam senectam, rudem adhuc nepotum, & ver-
gentem ætatem suam, vt Germanici liberi, vnica præsentium malorū leua-
menta, inducerentur, petiuit. Egressi consules, firmatos adloquio adolescen-
tulos, deductosque ante Cæsarem statuunt. Quibus adprehensis, *Patres con-*
scripti, Hos, inquit, orbatos parente, tradidi patruo ipsorum, precatusq. sum, quamquam esset
illi propria suboles, ne secus quam suum sanguinem foueret ac tolleret, sibi que & posteris confir-
maret. erepto Druso, preces ad vos conuerto, diis que & patriâ coram obtestor, Augusti pronepo-
tes, clarissimis maioribus genitos suscipite, regite: vestram meamq. vicem explete. Hi vobis Ne-
ro & Druse parentū loco. ita nati estis, vt bona malaq. vestra ad Remp. pertineant. Magno
ea fletu, & mox precationibus faustis audita. ac si modum orationi posuisset;
misericordiâ sui gloriaque animos audientium impleuerat. ad vana & toties
inrifa reuolutus, de reddendâ Rep. vtque cōsules seu quis alius regimen sus-
ciperent, vero quoque & honesto fidem demisit. Memoria Drusi eadem quæ
in Germanicum decernuntur; plerisque additis, vt ferme amat posterior
adulatio. Funus imaginum pompâ maximè illustre fuit, cū origo Iuliæ
gentis Æneas, omnesque Albanorum reges, & conditor vrbis Romulus, post
Sabina nobilitas, * Appius Clausus, ceteraque Claudiorum effigies, longo or-
dine spectarentur. In tradendâ morte Drusi, quæ plurimis maximeque fidis
auctoribus memorata sunt, rettuli. sed non omiserim eorundem temporum
rumorem validum adeo, vt nondum exolecat. Corruptâ ad scelus Liuiâ,
Seianum Lygdi quoque Spadonis animum stupro vinxisse: quod is Lygdus
ætate atque formâ carus domino, interque primores ministros erat. deinde
inter conscios, vbi locus beneficii, tempus, composita sunt; eò audaciæ pro-
uectum, vt verteret, & occulto indicio Drusum veneni in patrem arguens,
moneret Tiberium, vitandam potionem quæ prima ei apud filium epulanti
offerretur. eâ fraude tum senem, postquam conuiuium inierat, exceptum po-
culum Druso tradidisse. atque illo ignaro & iuueniliter hauriente, auctam
suspicionem, tamquam metu & pudore, sibi met inrogaret mortem quam pa-
tri struxerat. Hæc vulgo iactata, super id quod nullo auctore certo firman-
tur, promptè refutaueris. Quis enim mediocri prudentiâ, nedum Tiberius
tantis rebus exercitus, inaudito filio exitium offerret, idque suâ manu & nul-
lo ad pœnitendum regressu? Quin potius ministrum veneni excrucia-
ret, au-
ctorem exquireret, insitâ denique etiam in extraneos contatione & morâ, ad-
uersum vnicum & nullius antè flagitij compertum vteretur. Sed quia Seia-
nus facinorum omnium repertor habebatur, ex nimia caritate in eum Cæsa-
ris, & ceterorum in vtrumq. odio, quamuis fabulosa & immania credebantur:
atrociore semper famâ, erga dominantium exitus. Ordo alioqui sceleris
per Apicatam Seiani proditus, tormentis Eudemi, ac Lygdi patefactus est.
neque quisquam scriptor tam infensus extitit, vt Tiberio obiectaret, cū
omnia alia conquirerent, intenderentque. Mihi tradendi arguendique ru-
moris causa fuit, vt claro sub exemplo falsas auditiones depellerem, pete-
remque ab iis quorum in manus cura nostra venerit, ne diuulgata atque in-
credibilia, auidè accepta, veris neque in miraculum corruptis antehabeant.
Ceterum laudante filium pro rostris Tiberio, senatus populusq. habitum ac
voces dolentum simulatione magis quàm libens induebat, domumq. Ger-
manici reuiuiscere occulti lætabantur. Quod principium fauoris, & mater
Agrippina spem malè tegens, perniciem adcelerauere. Nam Seianus vbi vi-
det mortem Drusi inultam interfectoris, sine mærore publico esse, ferox
scelerum, & quia prima prouenerant, volutare secum, quo nam modo Ger-
manici liberos peruerteret, quorum non dubia successio. neque spargi vene-
num in tres

num in tres poterat, egregiâ custodum fide, & pudicitia Agrippinæ impene-
trabili. Igitur contumaciam eius insectari, vetus Augustæ odium, recentem
Liuiæ conscientiam exagitare, vt superbiam fecunditate subnixam, popula-
ribus studiis inhiare dominationi, apud Cæsarem arguerent. Atque hæc cal-
lidis criminatoribus (inter quos dilegerat Iulium Postumum per adulteriam
Mutilæ Priscæ inter intimos auia, & consiliis suis peridoneum: quia Prisca
in animo Augustæ valida) anum suapte natura potentia anxiam, in sociabi-
lem nurui efficiebat. Agrippinæ quoq. proximi inliciebantur, prauis sermo-
nibus tumidos spiritus perstimulare. At Tiberius, nihil intermissâ rerû curâ,
negotia pro solatiis accipiens, ius ciuium, preces sociorum tractabat. Facta-
que auctore eo senatusconsulta, vt ciuitati Cibyraticæ apud Asiam, Egiren-
si apud Achaia motu terræ labefactis, subueniretur remissione tributi in
triennium. Et Vibius Serenus proconsul vltioris Hispaniæ de vi publicâ
damnatus, ob atrocitatem temporum in insulam Amorgum deportatur.
Carus Sacerdos reus tamquam frumento hostem Tacfarinatem iuuisset,
absoluitur; eiusdemque criminis C. Gracchus. Hunc comitem exsilij admo-
dum infantem, pater Sempronius in insulam Cercinam tulerat. Illic adultus
inter extorres & liberalium artium nescios, mox per Africam ac Siciliam
mutando sordidas merces sustentabatur. nec tamen effugit magnæ fortunæ
pericula. Ac ni Ælius Lamia & L. Apronius qui Africam obtinuerant, in-
fontem protexissent, claritudine infausti generis, & paternis aduersis foret
abstractus. Is quoque annus legationes Græcarum ciuitatum habuit; Sa-
miis Iunonis, Cois Æsculapij delubro, vetustum asyli ius vt firmaretur, pe-
tentibus. Samij decreto Amphictyonum nitebantur, quâ præcipuum fuit
rerum omnium iudicium, quâ tempestate Græci conditis per Asiam urbibus
orâ maris potiebantur. Neq. dispar apud Coos antiquitas. & accedebat me-
ritum ex loco. Nam ciues Romanos templo Æsculapij induxerât, cum iussu
regis Mithradatis apud cunctas Asiæ insulas & vrbes trucidarentur. Variis
dehinc & sæpius inritis prætorum questibus, postremò Cæsar de immode-
stiâ histrionum rettulit. Multa ab iis in publicum seditiosè, fœda per domos
tentari. Oscum quondam ludicrum leuissimæ apud vulgum oblectationis,
eò flagitiorum & virium venisse, vt auctoritate patrum coercendum sit. Pul-
si tum histriones Italiâ. Idem annus alio quoque luctu Cæsarem adficit, al-
terum ex geminis Drusi liberis extinguendo: neque minus morte amici. Is
fuit Lucillius Longus, omnium illi tristium latorumque socius, vnusque e
senatoribus Rhodij secessus comes. Ita quamquam nouo homini, censorium
funus, effigiem apud forum Augusti, publicâ pecuniâ patres decreuere: apud
quos etiam tum cuncta tractabantur. adeò vt procurator Asiæ Lucillius Ca-
pito, accusante prouinciâ causam dixerit, magnâ cum adseueratione Princi-
pis, non se ius nisi in seruitia & pecunias familiares dedisse. quod si vim
prætoris vsurpasset, manibusque militum vsus foret; spreta in eo mandata
sua, audirent socios. Ita reus, cognito negotio, damnatur. Ob quam vltio-
nem, & quia priore anno in C. Silanum vindicatum erat, decreuere Asiæ vr-
bes templum Tiberio matrique eius, ac senatui. Et permissum statuere.
Egitque Nero grates eâ causâ patribus atq. auo, lætas inter audientium ad-
fectiones, qui, recenti memoriâ Germanici, illum adspici, illū audiri reban-
tur. aderantq. iuueni modestia, ac forma, principe viro digna, notis in eum
Seiani odiis ob periculū gratiora. Sub idem tēpus de flamine Diali in locum
Seruij Maluginensis defuncti legendo, simul rogandâ nouâ lege, disseruit Cæ-
sar. Nam patricios conferreatis parentibus genitos, tres simul nominari, ex quibz vnus legeretur,

Et Agrippi-
nam matrem
primò crimi-
natur.

Subleuata
vrbes.

Accusati ali-
quorū
* morum

Inter eos q.
Gracchus.

Iterum de
Asylis actū.

Histriones
coercuntur.

Lucillij mors,
& publicum
funus.

Capito dam-
natur.

Tiberio tem-
plū in Asiâ.

Flaminii al-
lectio.

vetusto more: neque adesse, ut olim, eam copiam, omnia confarrendi ad consuetudinem, aut inter paucos retenta. pluresque eius rei causas adferebat; potissimum, penes incuriam virorum, feminarumque. Accedere ipsius caerimoniarum difficultates, quae consulto vitarentur. Et quando exiret à iure patrio, qui id flaminium apisceretur, quaeque in manum flaminis conueniret. Ita medendum senatus decreto, aut lege, sicut Augustus quaedam ex horrida illa antiquitate, ad presentem usum flexisset. Igitur tractatis religionibus, placitum, instituto flaminum nihil de mutari. sed lata lex, quâ flaminica Dialis sacrorum causa in potestate viri, cetera promiscuo feminarum iure ageret. & filius Maluginensis patri suffectus. Utque glisceret dignatio sacerdotum, atque ipsis promptior animus foret ad capeendas caerimonias, decretum Corneliae virgini, quae in locum Scantiae capiebatur, L. L. S. xx. & quoties Augusta theatrum introisset, ut sedes inter Vestalium consideret. Cornelio Cethego, Visellio Varrone Coss. Pontifices eorumque exemplo ceteri sacerdotes, cum pro incolumitate Principis vota susciperent, Neronem quoque & Drusum iisdem diis commendauere; non tam caritate iuuenum, quam adulatione: quae moribus corruptis, perinde anceps si nulla, & ubi nimia est. Nam Tiberius haut unquam domui Germanici mitis, tum verò æquari adolescentes senectæ suæ, impatienter indoluit: accitosque Pontifices percontatus est, num id precibus Agrippinae, aut minis tribuissent. Et illi quidem quamquam abnuerent, modicè perstricti, (etenim pars magna è propinquis ipsius, aut primores ciuitatis erant:) ceterum in senatu, oratione monuit in posterum, ne quis mobiles adolescentium animos, præmaturis honoribus ad superbiam extolleret. instabat quippe Seianus, incusabatque diductam ciuitatem, ut ciuili bello esse qui se partium Agrippinae vocent: ac ni resistatur, fore pluris. neque aliud gliscens discordiae remedium, quam si vnus alterue maximè prompti subuerterentur. Quâ causâ C. Silium & Titium Sabinum adgreditur. amicitia Germanici perniciofa utrique: Silio, & quod ingentis exercitus septem per annos moderator, partisque apud Germaniam triumphalibus Sacrouiriani belli victor, quanto maiore mole procideret, plus formidinis in alios dispergatur. credebant plerique auctam offensionem ipsius intemperantiâ, immodicè iactantis, suum militem in obsequio durauisse, cum alij ad seditiones prolaberentur: neque mansurum Tiberio imperium, si iis quoque legionibus cupido nouandi fuisset. Destruui per hæc fortunâ suam Cæsar, imparemque tanto merito rebatur. Nam beneficia eò usque læta sunt, dum videntur exsolui posse: ubi multum anteuenire, pro gratiâ odium redditur. Erat vxor Silio Sofia Galla, caritate Agrippinae inuisa Principi. Hos corripit, dilato ad tempus Sabino, placitum: immixtusque Varro consul, qui paternas inimicitias obtendens, odiis Seiani per dedecus suum gratificabatur. Precante reo breuem moram, dum accusator consulatu abiret, aduersatus est Cæsar: solitum quippe magistratibus, diem priuatis dicere. nec infringendum consulis ius, cuius vigiliis niteretur, ne quod resp. detrimentum caperet. Proprium id Tiberio fuit, scelera nuper reperta priscis verbis obtegere. Igitur multâ adseueratione, quasi aut legibus cum Silio ageretur, aut Varro cōsul, aut illud Resp. esset, coguntur patres: silente reo, vel si defensionem ceptaret, non occultante cuius irâ premeretur. Conscientiâ belli Sacrouir diu dissimulatus, victoria per auaritiâ fœdata, & vxor Sofia arguebantur. nec dubiè repetundarum criminibus hærebant. sed cuncta quæstione maiestatis exercita; & Silius imminentem damnationem voluntario fine præuertit. Sæuitum tamen in bona, non ut stipendiariis pecuniæ redderentur, quorum nemo repetebat: sed liberalitas Augusti auulsa, computatis singillatim quæ fisco petebantur. ea prima

Tiberio

De uxore
eius aliquid
nouatum.Honoris
fastibus ad-
ditus.A. V. C. D.
CCXXXVII.Votis publi-
cis infertur
Nero &
Drusus.Indignante
Principe.Quem acuit
Seianus.Amici Ger-
manici pe-
nuntur.Silius primus
consul.Quem Con-
sul Varro ac-
cusat.Sed Silius
sponte vitæ
abit.

Tiberio erga pecuniam alienam diligentia fuit. Sosia in exsilium pellitur
 Asinij Galli sententiâ, qui partem bonorum publicandam, pars vt liberis re-
 linqueretur, censuerat. contra M. Lepidus quartam accusatoribus secundum
 necessitudinem legis, cetera liberis concessit. Hunc ego Lepidum, temporibus
 illis, grauem & sapientem virum fuisse comperio. Nam pleraque ab sa-
 uis adulationibus aliorum, in melius deflexit: neque tamen temperamenti
 egebat, cum æquabili auctoritate & gratiâ apud Tiberium viguerit. vnde du-
 bitare cogor, fato & sorte nascendi, vt cetera, ita principum inclinatio in hos,
 offensio in illos: an sit aliquid in nostris consiliis, liceatque inter abruptam
 contumaciam, & deforme obsequium, pergere iter ambitione ac periculis
 vacuum. At Messallinus Cotta haut minus claris maioribus, sed animo di-
 uersus, censuit cauendum senatusconsulto, vt quamquam insontes magistra-
 tus & culpæ alienæ nescij prouincialibus vxorū criminibus, perinde quàm
 suis plecterentur. Actum dehinc de Calpurnio Pisone, nobili ac feroci viro.
 Is namque, vt rettuli, cessurum se vrbe ob factiones accusatorum in senatu
 clamitauerat: & spretâ potentiâ Augustæ, trahere inius Vrgulaniam, domo-
 que Principis exire ausus erat. Quæ in præsens Tiberius ciuilitate habuit.
 Sed in animo reuolvente iras, etiam si impetus offensionis languerat, memo-
 ria valebat: Pisonemque * grauius secreti sermonis incusauit aduersum ma-
 iestatem habiti. adiecitque in domo eius venenum esse, cumq. gladio accin-
 ctum introire curiam. Quod vt atrocius vero transmissum. ceterorū quæ mul-
 ta cumulabantur, receptus est reus, neque peractus ob mortem opportunam.
 Relatum & de Cassio Seuero exsule, qui sordidæ originis, maleficæ vitæ, sed
 orandi validus, per immodicas inimicitias, vt iudicio iurati senatus Cretam
 amoueretur, effecerat: atque illic eadem actitando, recentia veteraque odia
 aduertit: bonisque exutus, interdicto igni atque aquâ, saxo Scriphio conse-
 nuit. Per idem tempus Plautius Siluanus prætor, incertis causis Aproniam
 coniugem in præceps iecit, tractusque ad Cæsarem ab L. Apronio socero, tur-
 batâ mente respondit, tamquam ipse somno grauis atque eò ignarus, & vxor
 sponte mortem sumisset. Non contanter Tiberius pergit in domum, visit
 cubiculum, in quo reluctantis & impulsæ vestigia cernebantur. Refert ad se-
 natum, datisque iudicibus Vrgulania Siluani auia pugionem nepoti misit.
 Quod perinde creditū quasi Principis monitu, ob amicitiam Augustæ cum
 Vrgulaniâ. Reus frustra tentato ferro, venas præbuit exsoluendas. Mox Nu-
 mantina prior vxor eius accusata: iniecit carminibus & veneficiis vecor-
 diam marito, in fons iudicatur. Is demum annus populum Romanum longo
 aduersum Numidam Tacfarinatem bello absoluit. Nam priores duces * sibi
 impetrando triumphaliū insigni sufficere res suas crediderant, hostem omit-
 tebant. Iamq. tres laureatæ in vrbe statuae, & adhuc raptabat Africam Tacfa-
 rinas, auctus Maurorum auxiliis, qui Ptolemæo Iubæ filio iuuentâ incurioso,
 liberos regios, & feruilia imperia bello mutauerant. Erat illi prædarum re-
 ceptor ac focius populandi, rex Garamantum; non vt cum exercitu incede-
 ret, sed missis leuibus copiis, quæ ex longinquo in maius audiebantur: ipsaq.
 è prouinciâ, vt quis fortunæ inops, moribus turbidus, promptius ruebant,
 quia Cæsar post res à Blæso gestas, quasi nullis iam in Africâ hostibus repor-
 tari Nonam legionem iusserat. nec proconsul eius anni P. Dolabella retinere
 ausus erat, iussa principis magis quàm incerta belli metuens. Igitur Tacfa-
 rinas, disperso rumore, rem Romanam aliis quoq. ab nationibus lacerari, eoq.
 paulatim Africâ decedere, ac posse reliquos circumueniri, si cuncti, quibus li-
 bertas seruitio potior, incubuissent: auget vires, positisque castris Thubuscum
 opidum

Vxor eius
pulsâ.

* M. i. l. est,
Manius.
Lepidi egre-
gia laudatio.

Piso accusa-
tur.
* Granius

Ante dam-
nationem
moriatur.

Cassio Seue-
ro poena ex-
augetur.

Apronia à
marito præ-
cipitata.

Isq. ad mor-
tem actus.

* vbi

Bellum vlti-
mum cum
Tacfarinata.

*Dolabella
comprimis.*

*Denique di-
uisis copiis
opprimis.*

*Denique di-
uisis copiis
opprimis.*

*Isso Tacfa-
rinato caso.*

*Triumphalia
tamē non
impetrat.*

*Ptolomæo re-
gi dona, ritum
prisco.*

*Bellum ser-
uile nasci-
tur.*

*Sed in herbā
opprimitur.*

*Q. Serenus à
filio accusa-
tus.*

** accusator
filius (nomē
utriq. Vibius
Serenus) in
Sen. inducti
sunt. Ab ex-
pater ret.*

opidum circumsidet. At Dolabella contracto quod erat militum, terrore nominis Romani, & quia Numidæ peditum aciem ferre nequeunt, primo sui incessu soluit obsidium, locorumque opportuna permuniuit. simul principes Musulamorum defectionem cœptantes securi percutit. Dein quia pluribus aduersum Tacfarinatem expeditionibus cognitum, non graui nec vno incurſu confectandum hostem vagum: excito cum popularibus rege Ptolemæo, quattuor agmina parat, quæ legatis ac tribunis data: & prædatorias manus, dilecti Maurorum duxere. Ipse consultor aderat omnibus. Nec multo post adfertur, Numidas apud castellum semirutum, ab ipsis quondam incensum, cui nomen Auzea, positus mapalibus confedisſe: fisis loco, quia vastis circum saltibus claudebatur. Tum expeditæ cohortes alæq. quam in partem ducerentur ignaræ, cito agmine rapiuntur. Simulq. cœptus dies, & concentu tubarum, ac truci clamore aderant semisomnos in barbaros: præpeditis Numidarum equis, aut diuersos pastus pererrantibus. Ab Romanis confectus pedes, dispositæ turmæ, cuncta prælio prouisa: hostibus contrà omnium nesciis, non arma, non ordo, non consilium, sed pecorum modo, trahi, occidi, capi. Infensus miles memoriâ laborum, & aduersum eludentes optatæ toties pugna, se quisque ultione & sanguine explebant. Differtur per manipulos Tacfarinatem omnes notum tot præliis confectentur: non nisi duce interfecto, requiem belli fore. At ille dilectis circum stipatoribus, vinctoque iam filio, & effusis vndiq. Romanis, ruendo in tela, captiuitatem haut inultâ morte effugit. Isque finis armis impositus. Dolabellæ petenti abnuuit triumphalia Tiberius, Seiano tribuens, ne Blæsi auunculi eius laus obsolesceret. Sed neque Blæsus ideo inlustrior, & huic negatus honor gloriam intendit. Quippe minore exercitu, insignis captiuos, cædem ducis, belli que confecti famam deportarat. Sequebantur & Garamantū legati rarò in vrbe visi, quos Tacfarinate cæso, perculsa gens & culpæ nescia, ad satisfaciendum populo Rom. miserat. Cognitis dehinc Ptolemæi per id bellum studiis, repetitus ex vetusto mos, missusque è senatoribus qui scipionem eburnū, togam pictam, antiqua patrum munera daret, regemque & focium atq. amicum appellaret. Eâdem æstate, mota per Italiam seruilis belli semina fors oppressit. Auctor tumultus T. Currisius quondam prætoris cohortis miles. primò cœtibus clandestinis, apud Brundisium, & circumiecta opida; mox positis propalâ libellis, ad libertatem vocabat agrestia per longinquos saltus & ferocia seruitia: cum velut munere deum, tres biremes adpulere ad vsus cômearum illo mari. Et erat iisdem regionibus Curtius Lupus quæstor, cui prouincia vetere ex more Cales euenerat. Is dispositâ classiariorum copiâ, cœptantem tum maximè coniurationem disiecit. Missusque à Cæsare properè Staius tribunus cum validâ manu, ducē ipsum & proximòs audaciæ in urbem traxit; iam trepidam, ob multitudinem familiarum, quæ gliscebant immensum, minore in dies plebe ingenuâ. Iisdem consulibus miseriarum ac seruitiæ exemplum atrox, reus pater, accusator filius, * nomen viri, Q. Vibius Serenus, in senatum inducti sunt, ab exilio retractus, illuicque ac squalore obſitus, & tum catenâ vinctus perorante filio. Præparatur adolescens multis munditiis, alacri vultu. structas Principi insidias, missosque in Galliam concitores belli, index idem & testis dicebat; adnectebatq. Cæciliū Cornutum prætorium ministrasse pecuniam. qui rædio curarū, & quia periculum pro exitio habebatur, mortem in se festinauit. At contrà reus nihil infracto animo, obuersus in filium, quatere vincula, vocare ultores deos, vt sibi quidem redderent exilium, vbi procul tali more ageret, filium autem quandoq. supplicia sequerentur.

rentur. Adseuerabatque innocentem Cornutum, & falsa exterritum: idque facile intellectu, si proderentur alij. nō enim se eādem principis & res nouas, vno socio cogitasse. Tum accusator Gn. Lentulum & Seium Tiberonem nominat: magno pudore Cæsaris, cum primores ciuitatis, intimi ipsius amici, Lentulus senectutis extremæ, Tubero defecto corpore, tumultus hostilis, & turbandæ Reip. arcesserentur. Sed hi quidem statim exempti. In patrem, ex seruis quæsitum: & quæstio aduersa accusatori fuit. qui scelere vecors, simul vulgi rumore territus, robur & faxum, aut parricidarum pœnas minitantum, cessit vrbe. ac retractus Rauennā, exsequi accusationem adigitur, non occultante Tiberio vetus odium, aduersus exulem Serenum. Nam post damnatum Libonem, missis ad Cæsarem litteris exprobrauerat, suum tantum studium sine fructu fuisse. addideratque quædam contumacius, quam tutum apud aures superbas & offensionem proniores. ea Cæsar octo post annos rettulit, medium tempus variè arguens; etiam si tormenta, peruicaciā seruorum, contrā euenissent. Dictis dein sententiis vt Serenus more maiorum puniretur, quō molliret inuidiam, intercessit. Gallus Aspinus, Gyaro aut Donusā claudendum censere. id quoque aspernatus est, egenam aquæ vtramque insulam referens, dandosque vitæ vsus cui vita concederetur. ita Serenus Amorgum reportatur. Et quia Cornutus suā manu ceciderat, actum de præmiis accusatorū abolendis, si quis maiestatis postulatus ante perfectum iudicium se ipse vitā priuauisset. ibaturque in eam sententiam, ni durius contraque morem suum palam pro accusatoribus Cæsar, Inritas leges, Remp. in præcipiti cōquestus esset. subuerterent potius iura, quam custodes eorum amouerent. Sic delatores, genus hominum publico exitio repertum, & pœnis quidem nunquam satis coercitum, per præmia eliciebantur. His tam adsiduis tamque mæstis modica lætitiā interiicitur, quod C. Cominium equitem Romanum probrosi in se carminis conuictum, Cæsar precibus fratris qui senator erat, concessit. Quo magis mirum habebatur, gnarum meliorum, & quæ fama clementiam sequeretur, tristiora malle. neque enim secordiā peccabat; nec occultum est, quando ex veritate, quando adumbratā lætitiā, facta Imperatorum celebrentur. quin ipse compositus aliās, & velut eluctantium verborum, solutius promptiusque eloquebatur, quoties subueniret. At P. Suiliū quæstorem quondam Germanici, cum Italiā arceretur conuictus pecuniam ob rem iudicandam cepisse, amouendum in insulam censuit; tantā contentione animi, vt & iurando obstringeret e Rep. id esse. Quod asperè acceptum ad præsens, mox in laudem vertit, regresso Suilio: quem vidit sequens ætas præpotentem, venalem, & Claudij Principis amicitia diu prosperè, nunquam bene vsū. Eadem pœna in Catum Firmium senatorem statuitur, tamquam falsis maiestatis criminibus sororem petiuisset. Catus, vt rettuli, Libonem inlexerat insidiis, deinde indicio perculerat. eius operæ memor Tiberius, sed alia prætendens, exsilium deprecatus est: quo minus senatu pelleretur, non obstitit. Pleraque eorum quæ rettuli, quæque referam, parua forsitan & leuia memoratu videri non nescius sum. sed nemo Annales nostros cum scripturā eorū contenderit, qui veteres populi Romani res composuere. Ingentia illi bella, expugnationes urbium, fusos captosque reges; aut, si quando ad interna præuerterent, discordias consulū aduersum tribunos, agrarias frumentariasque leges, plebis & optimatum certamina, libero egressu memorabant. Nobis in arto, & inglorius labor. Immotā quippe aut modicè laceßita pax, mæstæ urbis res, & Princeps proferendi imperij incuriosus erat. Non tamen sine vsu fuerit, introspicere illa primo aspectu leuia;

Odium Tiberij in eum, & causa.

Damnatur, & deportatur.

Premia accusatorum a Cæsare firmantur.

C. Cominius ignotum, ob fratrem.

P. Suilius deportatur.

De scriptione istius iudicii.

* monitus
Et quis eius
usus.

* re Rom. id
est, re Ro-
mana.

A. V. C. D.
ccclxxix.
Cremutius
postulatur
nouo & futi-
li crimine.

Libera &
pulchra eius
defensio.

Vita fortiter
abiit.
Libri eius
exusti: fru-
stra, & au-
genda fama.

leuia; ex quibus magnarum saepe rerum motus oriuntur. Nam cunctas nationes & vrbes populus, aut primores, aut singuli regunt. dilecta ex his & constituta Reip. forma, laudari facilius, quam euenire; vel si euenit, haut diuturna esse potest. Igitur ut olim plebe valida, vel cum patres pollerent, noscenda vulgi natura, & quibus modis temperanter haberetur; senatusque & optimatum ingenia qui maximè perdidicerant, callidi temporum & sapientes credebantur: sic conuerso statu, neque alia rerum quam si vnus imperitet, hæc conquiri tradique in rem fuerit. quia pauci prudentiâ, honesta ab deterioribus, vtilia ab noxiis discernunt: plures, aliorum euentis docentur. ceterum ut profutura; ita minimum oblectationis adferunt nam situs gentium, varietates præcliorum, clari ducum exitus, retinet ac redintegrant legentium animû: nos sæua iussa, continuas accusationes, fallaces amicitias, perniciem innocentium, & eadem exitu causas coniungimus, obuiâ rerum similitudine, & satietate. Tum quod antiquis scriptoribus rarus obrectator, neque refert cuiusquam, Punicas Romanasque acies latius extuleris: at multorum qui Tiberio regente poenam vel infamiam subiere, posterius manent. utque familia ipsa iam extincta sint, reperies qui ob similitudinem morum, aliena malefacta sibi obiectari putent. etiam gloria ac virtus infensos habet, ut animus ex propinquo diuersa arguens. Sed ad incepta redeo. Cornelio Cossio, Asinio Agrippa Coss. Cremutius Cordus postulatur, nouo ac tunc primum audito crimine, quod editis annalibus, laudatoque M. Bruto, C. Cassium Romanorum vltimû dixisset. Accusabant Satrius Secundus, & Pinarius Natta, Seiani clientes. id perniciosum reo, & Caesar truci vultu defensionem accipiens. quam Cremutius, relinquendæ vitæ certus, in hunc modum exorsus est. Verba mea P. C. arguuntur: adeo factorum innocens sum. Sed neque hæc in principem, aut principis parentem, quos lex maiestatis amplectitur: Brutum & Cassium laudauisse dicor. quorum res gestas cum plurimi composuerint, nemo sine honore memorauit. Titus Liuius eloquentia ac fidei præclarus in primis, Gn. Pompeium tantis laudibus tulit, ut Pompeianum eum Augustus appellaret. neque id amicitie eorum offecit. Scipionem, Afranium, hunc ipsum Cassium, hunc Brutum, nusquam latrones & parricidas, quæ nunc vocabula imponuntur, saepe ut insignis viros nominat. Asinij Pollionis scripta, egregiam eorundem memoriam tradunt. Messalla Coruius, imperatorem suum Cassium prædicabat: & vterque opibusque atque honoribus peruiquere. Marci Ciceronis libro, quo Catonem celo æquauit, quid aliud dictator Caesar quam rescripta oratione, velut apud iudices respondit? Antonij epistola, Bruti conciones falsa quidem in Augustum probra, sed multa cum acerbitate habent. carmina Bibaculi & Catulli, referta contumeliis Caesarum leguntur. sed ipse diuus Iulius, ipse diuus Augustus & tulere ista, & reliquere, haut facile dixerim, moderatione magis an sapientiâ. namque sprete exolescunt: si irascere, adgnita videntur. Non attingo Græcos, quorum non modo libertas, etiam libido impunita. aut si quis aduertit, dictis dicta vltus est. Sed maximè solutum, & sine obrectatore fuit, prodere de iis quos mors odio aut gratia exemisset. num cum armatis Cassio & Bruto, ac Philippenses campos obtinentibus, belli civilis causâ populum per conciones incendio? An illi quidem septuagesimum ante annum peremti, quo modo imaginibus suis noscuntur, quas nec victor quidem aboleuit, sic partem memorie apud scriptores retinent? suum cuique decus posteritas rependit. nec deerunt, si damnatio ingruit, qui non modo Cassij & Bruti, sed etiam mei meminerint. Egressus dein senatu, vitam abstinentiâ finiuit. libros per ædiles cremandos censuere patres, sed manserunt occultati, & editi. Quo magis secordiam eorum inridere libet, qui præsentis potentiâ, credunt exstingui posse etiam sequentis æui memoriam. Nam contrâ, punitis ingeniis gliscit auctoritas. neque aliud externi reges, aut qui eadem sæuitiâ vsi sunt, nisi dedecus sibi, atque illis gloriam peperere. Ceterum postulandis reis, tam continuus annus fuit, ut feriarum Latinarum die-

narum diebus, prædictum
sum, adierit Calpurnius
crepitum, causa ex illis
rimoniarum diu Augusti
Romanos. & amittere libe-
telli, nec minus sua ce-
reus Capito, qui postea
eum crimina, per Vibius
odium publicum tunc
sacrosanctus erat: leues
Hispania vltior, præ-
Tiberio matrisque cum
nendis honoribus, &
ambitionem fieri
à plerisque de siderat, et
ergo & priora silentia
Augustus, sibi atque vbi
Et a dictaque eius vix legi
meo venerat sententia
nes provincias effuge
promissus adhibere
habere, si locum principis
memoria mea tribuit, et
periculis, offensus pro
templa, hæc pulcherrima
in odium vertit pro sepul-
bos, ut mihi ad finem
dunt, illos, ut quandoque
man nominis mei prosequi
aspernari talem sui cul-
dam ut degeneris animi
tissima cupere. Sic
dum numero adducit
statim adesse vnam in-
contemtu famæ, conu-
liebri insuper cupiditate
componit ad Caesarem
sentem, scripto ad
plurimis Tiberij iudicium
aures conferret. Neque
militibus pro inclementia
iurisdictione Caesaris digni
locanda sua præsentia
haberet in animo amicum
suis estimare, formam
nam sibi multum superque
laudatâ pietate Seneca
pus tamquam ad inter-
libus in eo stare consilia, quod
opua rerum ad finem digne

narum diebus, Præfectum vrbis Drusum, auspicandi gratiâ tribunal ingres-
sum, adierit Calpurnius Saluianus in Sex. Marium. quod à Cæsare palam in-
crepitum, causâ exsilij Saluiano fuit. Obiecta publicè Cyzicenis incuria cæ-
rimoniarum diui Augusti, additis violentiæ criminibus aduersum ciues
Romanos. & amittere libertatē, quam bello Mithradatis meruerant circum-
fessi, nec minus suâ constantiâ, quam præsidio Luculli pulso rege. At Fon-
teius Capito, qui proconsul Asiam curauerat, absoluitur; comperto ficta in
eum crimina, per Vibium Serenum. neq. tamen id Sereno noxæ fuit, quem
odium publicum tutiorem faciebat. nam vt quis districtior accusator, velut
sacrosanctus erat: leues, ignobiles, pœnis adficiebantur. Per idem tempus
Hispania vltior, missis ad senatum legatis orauit, vt exēplo Asiæ delubrum
Tiberio matrique eius exstrueret: quâ occasione Cæsar, validus alioqui sper-
nendis honoribus, & respondendum ratus iis quorum rumore arguebatur in
ambitionem flexisse, huiusmodi orationem cœpit. Scio P.C. constantiam meam
à plerisque desideratam, quod Asia ciuitatibus nuper idem istud petentibus, non sim aduersatus.
ergo & prioris silentij defensionem, & quid in futurum statuerim, simul aperiam. Cum diuus
Augustus, sibi atque vrbi Roma templum apud Pergamum sisti non prohibuisset; qui omnia fa-
cta dictaque eius vice legis obseruem, placitum iam exemplum promptius secutus sum, quia cultui
meo veneratio senatus adiungebatur. Ceterum vt semel recepisse, veniam habuerit, ita per om-
nes provincias effigie numinum sacrari, ambitiosum, superbum. & vaneſcet Augusti honor, si
promiscuis adulationibus vulgatur. Ego me P.C. mortalem esse, & hominum officia fungi, satisq.
habere, si locum principem impleam, & vos testor, & meminisse posteros volo. qui satis superq.
memoria meæ tribuent, vt maioribus meis dignum, rerum vestrarum prouidum, constantem in
periculis, offensionum pro vtilitate publicâ non pavidum, credant. Hæc mihi in animis vestris
templa, hæc pulcherrimæ effigies, & mansuræ. Nam quæ saxo struuntur, si iudicium posterorum
in odium vertit, pro sepulcris spernuntur. Proinde socios, ciues, & deos & deas ipsas, precor:
hos, vt mihi ad finem vsque vitæ, quietam & intelligentem humani diuinique iuris mentem
dunt, illos, vt quandocumque concessero, cum laude & bonis recordationibus, facta atque fa-
mam nominis mei prosequantur. Perstititque posthac secretis etiam sermonibus
aspernari talem sui cultum. quod alij modestiam; multi quia diffideret, qui-
dam vt degeneris animi interpretabantur. Optimos quippe mortaliū, al-
tissima cupere. Sic Herculem & Liberū apud Græcos, Quirinum apud nos,
deū numero additos. Melius Augustū, qui sperauerit. Cetera Principibus
statim adesse: vnum insatiabiliter parandum, prosperam sui memoriam. nam
contemptu famæ, contemni virtutes. At Seianus nimiam fortunâ secors & mu-
liebri insuper cupidine incensus, promissum matrimonium flagitante Liuiâ,
componit ad Cæsarem codicillos. moris quippe tum erat, quamquam præ-
sentem, scripto adire: cuius talis forma fuit. Beneuolentiâ patris Augusti, & mox
plurimis Tiberij iudiciis ita insueuisse, vt spes vota q. sua non prius ad deos, quam ad Principem
aures conferret. Neque fulgorem honorum vnquam precatum: excubias ac labores, vt vnum è
militibus, pro incolumitate Imperatoris malle. Attamen quod pulcherrimum, adeptum, vt con-
iunctione Cæsaris dignus crederetur. hinc initium spei. Et quoniam audiuerit Augustum, in con-
locandâ filiâ, nonnihil etiam de equitibus Romanis consultauisse: ita si maritus Liuiæ quæreretur,
haberet in animo amicum, solâ necessitudinis gloriâ vsurum. non enim exuere imposita mânia:
satis æstimare, firmari domum aduersum iniquas Agrippinæ offensiones. idq. liberorum causâ.
nam sibi multum superque vitæ fore, quod tali cum Principe expleuisset. Ad ea Tiberius,
laudatâ pietate Seiani, suisque in eum beneficiis modicè percursis, cum tem-
pus tamquam ad integram consultationem petiuisset, adiunxit. Ceteris morta-
libus in eo stare consilia, quid sibi conducere putent: Principum diuersam esse sortem, quibus præ-
cipua rerum ad famam dirigenda. idè se non illuc decurrere, quod promptum rescriptu: posse ipsam
Liuiam

Templum
Hispani Ti-
berio struam
volunt.

Eius senten-
tia de hoc ho-
norum gene-
ra.

Verba præ-
clara, & non
pro Tiberio.

Viri magni,
magna fa-
ma auidi.

* videris.
Seianus nō
prius Liuiæ
petit:

Idq. scripta.

Obligat ne-
gat Tiberium.

Liuiam statuere, nubendum post Drusum, an in penetibus iisdem tolerandum haberet: esse illi
 matrem & auiam, propiora consilia. simplicius acturum de inimicitiis primū Agrippina: quas
 longē acrius arsuras, si matrimonium Liuiæ, velut in partes, domum Caesarum distraxisset. sic
 quoque erumpere emulationem feminarum, eaque discordiā nepotes suos conuelli: quid si inten-
 datur certamen, tali coniugio? Falleris enim Seiane, si te mansurum in eodem ordine putas, &
 Liuiam quæ C. Cesari, mox Druso nupta fuerit, eā mente acturā ut cum equite Romano senescat.
 Ego ut sinam, credis ne passuros, qui fratrem eius, qui patrem maioresque nostros, in summis im-
 perijs videre? Vis tu quidem istum intra locum sistere. sed illi magistratus & primores qui te
 inuito percurrunt, omnibusque de rebus consulunt, excessisse iam pridem equestre fastigium,
 longeque antisse patris mei amicitias non occulti ferunt, perq. inuidiam tui me quoque incusant.
 At enim Augustus filiam suam equiti Romano tradere meditatus est. Mirum hercule, si cum in
 omnis curas distraheretur, immensumque attolli prouideret, quem coniunctione tali super alios
 extulisset, C. Proculium & quosdam in sermonibus habuit, insigni tranquillitate vitæ, nullis
 Reipub. negotiis permixtos. Sed si dubitatione Augusti mouemur, quanto validius est quod M.
 Agrippæ, mox mihi conlocavit? Atque ego hæc pro amicitia, non occultavi. Ceterum neque tuis,
 neque Liuiæ destinatis aduersabor. Ipse quid intra animum volutauerim, quibus adhuc necessitu-
 dinibus immiscere te mihi parem: omittam ad præsens referre. id tantum aperiam, nihil esse tam
 excelsum, quod non virtutes istæ, tuisque in me animus mereantur. datoque tempore, vel in se-
 natu vel in concione non reticebo. Rursum Seianus, non tam de matrimonio, sed al-
 tius metuens tacita suspicionum: vulgi rumorem, ingruentem inuidiam de-
 precatur. Ac ne adsiduos in domum cœtus arcendo, infringeret potentiam,
 aut receptando, facultatem criminantibus præberet, huc flexit, ut Tiberium
 ad vitam procul Romā, amœnis locis degendam impelleret. Multa quippe
 prouidebat. suā in manu aditus, litterarumque magnā ex parte se arbitrum
 fore, cum per milites commearent: mox Cæsarem vergente iam senectā se-
 cretoque loci mollitum, munia imperij facilius tramissurum: & minui sibi
 inuidiam, ademtā salutantum turbā; sublatiq. inanibus, verā potentiā au-
 gere. Igitur paulatim negotia vr̄bis, populi adcurfus, multitudinē adfluen-
 tium increpat, extollens laudibus quietem & solitudinem: quīs abesse tædia
 & offensiones, ac præcipua rerum maximē agitari. Ac fortē habita per illos
 dies de Votieno Montano celebris ingenij viro cognitio, contantem iam Ti-
 berium perpulit, ut vitandos crederet patrum cœtus vocesque, quæ plerum-
 que veræ & graues coram ingerebantur. nam postulatō Votieno ob contu-
 melias in Cæsarem dictas, testis Æmylius ē militaribus viris dum studio
 probandi cuncta refert, & quamquam inter obstrepentes magnā adseuera-
 tione nititur; audiuit Tiberius probra, quīs per occultum lacerabatur. adeo-
 que perculsus est, ut se vel statim vel in cognitione purgaturum clamitaret:
 precibusque proximorum, adulatione omnium, agrē componeret animum.
 Et Votienus quidem maiestatis pœnis adfectus est. Cæsar obiectam sibi ad-
 uersus reos inclementiam eo peruicaciū amplexus, Aquiliam adulterij de-
 latam, cum Vario Ligure, quamquam Lentulus Getulicus consul designatus
 lege Iuliā damnasset, exilio puniuit: Apidiumque Merulam, quod in acta
 diui Augusti non iurauerat, albo senatorio erasit. Audita dehinc Lacedæ-
 moniorum & Messeniorum legationes, de iure templi Dianæ Limenetidis;
 quod suis à maioribus suaque in terrā dicatum, Lacedæmonij firmabant an-
 naliū memoriā, vatumque carminibus. sed Macedonis Philippi, cum quo
 bellassent, armis ademtum, ac post C. Cæsaris & M. Antonij sententiā, reddi-
 tum. Contra Messenij, veterem inter Herculis posteros diuisionem Pelopo-
 nessi protulere, suoque regi Dentheliatem agrum, in quo id delubrum, ces-
 sisse: monumentaq. eius rei sculpta saxi, & ære prisco manere. quod si vatum,
 annaliū

Callidum
Seiani consi-
lium.

Qui Princi-
pem abluat.

Causse, qui-
bus persua-
det.

Plures accu-
sati, damna-
ti.

Coptrouer-
sia super
templo:
* Limenetid-
Inter Lacedæ-
monios &
Messenios.

* annaliū ad testamentum
 Philippum potest, sed
 toris Mummij inducitur
 Atidum Geminum præ-
 datum. Et Segestani præ-
 piam, restaurati postea
 rio, suscepit curam libe-
 preces, probaturumque
 ciuem sibi Symmetri ad-
 silientes receptus, bona
 no viri nobiles, G. Aem-
 triumphalia de Getulis,
 opes innocenter parat
 bello maris potestatem
 Pharsalicā acie, pro equi-
 Octavia genita in matre
 scendit, longius potestatem
 insignia triumphali adpre-
 ris, sed improspere nam
 punito, hunc admodum
 in ciuitatem Maffiacā
 bitus tamen supremum
 tum senatus. Iisdem
 sum a quodam agreste
 nem pace incursum
 tem adfecit: ac peruen-
 rat, dimisso equo, per
 fellit. nam prehensio
 tum. & repertus cum
 mone patrio, frustra
 nullam vim tantum
 ad quæstionem retrah-
 afflixit, ut statim exan-
 tur: qui pecunias & publi-
 cogebat. Lentulo
 Poppæ Sabino, com-
 atque eo ferocius ag-
 pari dilectus, & valde
 ne regibus quidem
 ductores præficere, ne-
 cesserat fore, ut disce-
 rentur. Sed antequam
 que memoratum, &
 victis seruitum induc-
 betati, aut ad momen-
 illuc parentes & con-
 cruentum, minitabantur
 datis minibus respon-
 Rhœmetales cum
 addita præfati cop-

* annalium ad testimonia vocentur; plures sibi ac locupletiores esse. neque Philippum potentiâ, sed ex vero statuisse. idem regis Antigoni, idem Imperatoris Mummij iudicium. sic Milesios permissio publicè arbitrio, postremo Atidium Geminum prætorem Achaia decreuisse. Ita secundum Messenios datum. Et Segestani ædem Veneris, montem apud * Erycum vetustate delapsam, restaurari postulauere: nota memorantes de origine eius, & læta Tiberio. suscepit curam libens, vt consanguineus. Tunc tractatæ Massiliensium preces, probatumque P. Rutilij exemplum. namque cum legibus pulsum, ciuem sibi Smyrnæi addiderant. quo iure Vulcatius Moschus exsul in Massilienses receptus, bona sua Reip. eorum, vt patriæ reliquerat. Obiære eo anno viri nobiles, Gn. Lentulus, & L. Domitius. Lentulo super consulatum & triumphalia de Getulis, gloriæ fuerat bene tolerata paupertas, dein magnæ opes innocenter partæ & modestè habitæ. Domitium decorauit pater ciuili bello maris potens: donec Antonij partibus, mox Cæsaris misceretur. Auus, Pharsalicâ acie, pro optimatibus ceciderat. ipse electus, cui * minor Antonia Octauiâ genita in matrimonium daretur. Post, exercitu flumen Albim transcendit, longius penetratâ Germaniâ, quàm quisquam priorum. easq. ob res insignia triumphi adeptus est. Obiit & L. Antonius multâ claritudine generis, sed improspere. nam patre eius Iulo Antonio ob adulterium Iuliæ morte punito, hunc admodum adolescentulû sororis nepotem seposuit Augustus in ciuitatem Massiliensem, vbi specie studiorum nomen exsilij regeretur. habitus tamen supremis honor: ossaque tumulo Octauiorum inlata, per decretum senatus. Iisdem consulibus facinus atrox in citeriore Hispaniâ admissum à quodam agreste, nationis Termestinae. is prætorem prouinciæ L. Pisonem pace incuriosum ex improviso in itinere adortus, vno vulnere in mortem adfecit: ac pernecitate equi profugus, postquam saltuosos locos attigerat, dimisso equo, per derupta & auia sequenteis frustratus est. neque diu fefellit. nam prehensio ductoque per proximos pagos equo, cuius foret cognitum. & repertus cum tormentis edere conscios adigeretur; voce magnâ, sermone patrio, frustra se interrogari clamitauit, adstiterent socij ac spectarent: nullam vim tantam doloris fore, vt veritatem eliceret idemque cum postero ad quaestionem retraheretur, eo nisu proripuit se custodibus, saxoque caput adflixit, vt statim exanimaretur. Sed Piso Termestinatorum dolo cæsus habetur: qui pecunias è publico interceptas, acrius, quàm vt tolerarent barbari, cogebat. Lentulo Getulico, C. Caluissio Coss. decreta triumphi insignia Poppæo Sabino, contusis Thracum gentibus, qui montium editis, inculti, atque eo ferocius agitabant. Causa motus, super hominum ingenium, quod pati dilectus, & validissimum quemque militiæ nostræ dare aspernabantur; ne regibus quidem parère nisi ex libidine soliti, aut si mitterent auxilia suos ductores præficere, nec nisi aduersum accolas belligerare. Ac tum rumor incesseerat fore, vt disiecti aliisque nationibus permixti, diuersas in terras traherentur. Sed antequam arma inciperent, misere legatos, amicitia, obsequiumque memoraturos; & mansura hæc si nullo nouo onere tentarentur. sin vt victis seruitium indiceretur; esse sibi ferrum & iuuentutem, & promptum libertati, aut ad mortem animum. Simul castella rupibus indita, conlatosque illuc parentes & coniuges ostentabant, bellumque impeditum, arduum, cruentum, minitabantur. At Sabinus, donec exercitus in vnum conduceret, datis mitibus responsis, dum Pomponius Labeo è Mœsiâ cum legione, rex Rhœmetalces cum auxiliis popularium, qui fidem non mutauerant, veniret: additâ præsentī copiâ, ad hostem pergit, cōpositum iam per angustias saltuum

* annalium atq. testimonia vocentur.

Vincunt Messenij. * Erycem.

Lentuli & Domitij mors, & elogia.

* In Suetonio est, maior.

Item L. Antonij.

Piso prætor Hispania interficitur.

Mira constantia interfectoris.

A. V. C. D. CCLXXIX.

In Thraciâ motus & bellum.

Obuiam prudenter & cautè Sabinus it.

Primo impe-
tu pellit.

Illi popula-
res suos va-
gos cadunt.

Sed à Sabino
arctius obfi-
dentur.

Aquarum
inopiâ pre-
muntur.
* equi

Dissent su-
per deditio-
ne.

Tarsa nimis
virile consi-
lium, & fa-
ctum:

Alij erum-
punt & ca-
stra tentant:

quidam audentiùs apertis in collibus visebantur. quos dux Romanus acie
suggressus, haut ægrè pepulit, sanguine barbarorum modico, ob propinqua
suffugia. Mox castris in loco communitis, validâ manu montem occupat,
angustum, & æquali dorso continuum vsque ad proximum castellum, quod
magna vis armata aut incondita tuebatur. simul in ferocissimos qui ante val-
lum more gentis cum carminibus & tripudiis præsultabant, mittit dilectos
sagittariorum. Ii dum eminens grassabantur, crebra & multa vulnera fecere;
propiùs incedentes, eruptione subitâ turbati sunt, receptique subsidio Su-
gambæ cohortis, quam Romanus promptam ad pericula, nec minus can-
tuum & armorum tumultu trucem, haut procul instruxerat. Translata de-
hinc castra hostem propter, relictis apud priora munimenta Thracibus,
quos nobis adfuisse memoravi. iisque permissum vastare, vrere, trahere præ-
das, dum populatio lucem intrâ listeretur, noctemque in castris tutam &
vigilem caperent. id primò servatum: mox versi in luxum, & capti opu-
lentiâ, omittere stationes, lasciuiâ epularum, aut somno & vino procumbe-
re. Igitur hostes incuriâ eorum compertâ, duo agmina parant: quorum alte-
ro, populatores invaderentur, alij castra Romana adpugnarent, non spe ca-
piendi, sed vt clamore, telis, suo quisque periculo intentus, sonorem alterius
prælii non acciperet. tenebræ insuper dilectæ, augendam ad formidinem.
Sed qui vallum legionum tentabant, facile pelluntur. Thracum auxilia re-
pentino concursu territa, cum pars munitionibus adiacerent, plures extrâ
pabularentur, tanto infensius cæsi, quanto perfugæ & proditores ferre arma
ad suum patriæque servitium incusabantur. Posterâ die Sabinus exercitum
æquo loco ostendit, si barbari successu noctis alacres, prælium auderent. &
postquam castello, aut coniunctis tumulis non digrediebantur; obsidium
cœpit per præsidia, quæ opportunè iam muniebat. dein fossam loricamque
contexens, quattuor millia passuum ambitu amplexus est. tum paulatim, vt
aquam pabulumque eriperet, contrahere claustra, artaque circumdare. & strue-
batur agger, vnde saxa, hastæ, ignes propinquum iam in hostem iacerentur.
sed nihil æquè quàm sitis fatigabat, cum ingens multitudo bellatorum, im-
bellium, vno reliquo fonte vterentur. Simul æquè armenta (vt mos barba-
ris) iuxta clausa, egestate pabuli exanimari: adiacere corpora hominum,
quos vulnera, quos sitis peremerat: pollui cuncta sanie, odore, contactu. Re-
busque turbatis, malum extremum discordia accessit: his deditioem, aliis
mortem, & mutuos inter se ictus parantibus. & erant qui non inultum exi-
tium, sed eruptionem suaderent: neque ignobiles, quamvis diuersi sententiis.
Verum è ducibus, Dinis prouectus senectâ, & longo vsu vim atque clemen-
tiam Romanam edoctus, ponenda arma, vnum adflictis id remedium, disse-
rebat. Primusque se cum coniuge & liberis victori permisit. secuti ætate aut
sexu imbecilli, & quibus maior vitæ quàm gloriæ cupido. At iuuentus Tar-
sam inter & Turesim distrahebatur. vtrique destinatum cum libertate occi-
dere. sed Tarsa properum finem, abruptendas pariter spes ac metus clami-
tans, dedit exemplum, demisso in pectus ferro. nec defuere qui eodem mo-
do oppeterent. Turesis suâ cum manu noctem opperitur, haut nescio duce
nostro. Igitur firmatæ stationes densioribus globis. & ingruerat nox nimbo
atrox, hostisque clamore turbido. modò per vastum silentium incertos ob-
fessores effecerat: cum Sabinus circumire, hortari, ne ad ambigua sonitus, aut
simulationem quietis, casum insidiantibus aperirent, sed sua quisque munia
seruarent immoti, telisque non in falsum iactis. Interea barbari cateruis decur-
rentes, nunc in vallum manualia saxa, præustas fudes, decisa robora iacere:
nunc

nunc vigiliis, & erum-
pentes & scalas ante tab-
trahere, & aduersus res
pellere vmbonibus, mo-
parte victoria spes, &
& adfidentes plerique
mos, nox aliis in ausu
vulnera improvida
percussit velut a tergo
ta Romani quali perre-
modum pauci, ceteros
iam luce trusere ad sum-
sponte inimicorum reco-
prematum montem. Ha-
cipis domo, vt series fu-
sobrina eius postulat
dignationis, & quoque
adulterum Furnium, ve-
pina semper atrox, cum
ac fortè sacrificantem
etare duo Augusti vultum
transfusus, sed imaginem
frustra Pulchram præfere-
dilegerit, oblata Sopia ob-
eliciere, correptamque
Pulchra, & Furnius dis-
gato ingenio, & secutus
pellauit. mox capellam
quentiæ quam moxum
quentiæ demisit, duntaxat
na peruicax iræ, & morbo-
sis diu ac per silentium
ret solitudinem, daret ma-
probis quam ex manibus
ac liberos eius recipere
peteretur; ne tamen offi-
quamquam instantem,
tum, repperi in communi-
ter, vitam suam & calu-
rentem & improvidam
monerent, paratum ei
tionum nescia, cum pro-
los attingere cibos, doro-
quo acriter experiretur,
didit. aucta ex eo suspi-
men Tiberij vox eorum
quid scerius in eam flu-
rari exitum: neque id
dum quærit. Sed Cæsar
tosque Afri ambigunt

nunc virgultis, & cratibus, & corporibus exanimis, complere fossas: quidam pontes & scalas antè fabricati inferre propugnaculis, eaquæ prehensare, detrahare, & aduersus resistenteis cominus niti. miles contrà deturbare telis, pellere vmbonibus, muralia pila, congestas lapidum moles prouoluere. His partæ victoriæ spes, & si cedant, insignitius flagitium: illis extrema iam salus, & adsistentes plerisque matres & coniuges, earumque lamenta addunt animos. nox aliis in audaciam, aliis ad formidinem opportuna: incerti ictus, vulnera improuisa: suorum atque hostium ignoratio: & montis am fractu re-percussæ velut à tergo voces, adeò cuncta miscuerant, vt quædam munimenta Romani quasi perrupta omiserint. neque tamen peruasere hostes nisi admodum pauci. ceteros, deletò promtissimo quoque aut saucio, adpetente iam luce trusere ad summa castelli. vbi tandem coacta deditio, & proxima sponte inimicorum recepta. reliquis, quo minus vi aut obsidio subigerentur, præmatura montis Hæmi & sæua hiems subuenit. At Romæ commotâ principis domo, vt series futuri in Agrippinam exitij inciperet, Claudia Pulchra sobrina eius postulatur, accusante Domitio Afro. Is recens præturâ, modicus dignationis, & quoquo facinore properus clarescere, crimen impudiciæ, adulterum Furnium, veneficia in principem & deuotiones obiectabat. Agrippina semper atrox, tum & periculo propinquæ accensa, pergit ad Tiberium, ac fortè sacrificantem patri repperit. quo initio inuidiæ, *Non eiusdem ait matrem diuo Augusto victimas, & posteros eius insectari. non in effigies mutas diuinum spiritum transfusum, sed imaginem veram celesti sanguine ortam intelligere discrimen, suscipere sordes. frustra Pulchram præscribi, cui sola exitij causa sit, quod Agrippinam stultè prorsus ad cultum dilegerit, oblita Sossie ob eadem adflucta.* Audita hæc raram occulti pectoris vocem elicuere, correptamque Græco versu admonuit: *ideo ledi, quia non regnaret.* Pulchra, & Furnius damnantur. Afer primoribus oratorum additus, diuulgato ingenio, & secutâ adseueratione Cæsaris, quâ suo iure disertum eum appellauit. mox capeßendis accusationibus, aut reos tutando, prosperiore eloquentiæ quàm morum famâ fuit. nisi quod ætas extrema multum etiam eloquentiæ demsit, dum fessâ mente retinet silentij impatientiam. At Agrippina peruicax iræ, & morbo corporis implicata, cum viseret eam Cæsar, profusis diu ac per silentium lacrymis, mox inuidiam & preces orditur: subueniret solitudini, daret maritum. habilem adhuc iuuentam sibi, neque aliud probis quàm ex matrimonio solatium: esse in ciuitate, Germanici cõiugem: ac liberos eius recipere dignaretur. Sed Cæsar non ignarus quantum ex Rep. peteretur; ne tamen offensionis aut metus manifestus foret, sine responso, quamquam instantem, reliquit. Id ego à scriptoribus annalium non traditum, repperi in commentariis Agrippinæ filix: quæ Neronis principis mater, vitam suam & casus suorum posteris memorauit. Ceterum Seianus mærentem & improuidam altius perculit, immisissis qui per speciem amicitia monerent, paratum ei venenum, vitandas soceri epulas. Atque illa simulationum nescia, cum propter discumberet, non vultu aut sermone flecti, nullos attingere cibos; donec aduertit Tiberius, fortè, an quia audiuerat? idque quo acrius experiretur, poma vt erant adposita laudans, nurui suâ manû tradidit. aucta ex eo suspicio Agrippinæ, & intacta ore, seruis tramisit. nec tamen Tiberij vox coram secuta, sed obuersus ad matrem, non mirum ait, si quid seuerius in eam statuisset, à quâ veneficij insimularetur. Inde rumor, parari exitium: neque id imperatorem palàm audere, secretum ad perpetrandum quæri. Sed Cæsar quò famam auerteret, adesse frequens senatui, legatosque Asiæ ambigentes quânam in ciuitate templum statueretur, pluris

Conatu irri-
to.Ita ad extre-
mum dediti.Claudia
Pulchra ac-
cusata Ro-
mæ.Indignante
Agrippinâ.Domitij
Afri laus.Agrippina
maritum pe-
tit.Non impe-
tras.Insidia in
eam Seiani.

Certamen
Asiaticarum
vrbium pro
templo Au-
gusti.
Singularum
argumenta
& inductio-
nes.

Vincunt
Smyrni.

Tiberius
Romā abit.

Varij varijs
causis dant:
Seianum:

Sauitiam
eius:

Deformem
formam:

Matrem.

Pauca illius
comites.

Mira prae-
dictio super
omnibus
eius.

per dies audiuit. Vndecim vrbes certabant pari ambitione, viribus diuersa. neque multum inter se distantia memorabant, de vetustate generis, studio in populum Romanum, per bella Persi & Aristonici aliorumque regum. Verum Hypæpeni Trallianique Laodicens & Magnetibus simul tramissi, vt parum validi. Ne Ilienses quidem, cum parentem vrbis Romæ Troiam referrent, nisi antiquitatis gloriā pollebant. paulum addubitarum, quod Halicarnassij mille & ducentos per annos nullo motu terræ nutauisse sedes suas, viuoque in saxo fundamenta templi adseuerauerant. Pergamenos (eo ipso nitebantur) æde Augusto ibi sitā, satis adeptos creditum. Ephesij, Milesijque, hi Apollinis, illi Dianæ cærimoniā occupauisse ciuitates visi. Ita Sardonios inter, Smyrnosque deliberatum. Sardiani decretum Etruriæ recitauere, vt consanguinei. nam Tyrrhenum Lydumque Atrege genitos, ob multitudinem diuississe gentem. Lydum patriis in terris resedisse, Tyrrheno datum nouas vt conderet sedes. & ducum è nominibus indita vocabula, illis per Asiam, his in Italiā: auctamque adhuc Lydorum opulentiam, missis in Græciam populis, cui mox à Pelope nomen. simul litteras imperatorum, & ista nobiscum fœdera bello Macedonum, vbertatemque fluminum suorum, temperiem cæli, ac dices circum terras memorabant. At Smyrni repetitā vetustate, seu Tantalus Ioue ortus, illos, siue Theseus diuinā & ipse stirpe, siue vna Amazonum condidisset: transcendere ad ea, quibus maximè fidebant in populum Romanum officiis, missā nauali copiā non modò externa ad bella, sed quæ in Italiā tolerabantur: seque primos templum vrbis Romæ statuisset, M. Porcio consule, magnis quidem iam Romani populi rebus, nondum tamen ad summum elatis, stante adhuc Punicā vrbe, & validis per Asiam regibus. simul L. Sullam testem adferebāt, grauissimo in discrimine exercitus ob asperitatem hiemis, & pænuriā vestis, cum id Smyrnam in concionem nuntiatum foret, omnes qui astabant detraxisse corpori tegmina, nostrisque legionibus misisse. Ita rogati sententiam patres, Smyrnos prætulērunt. Censuitque Vibius Marcellus, vt M. Lepido, cui ea prouincia obuenerat, super numerum legaretur qui templi curam susciperet. & quia Lepidus ipse diligi se per modestiam abnuebat, Valerius Naso è prætoriis sorte missus est. Inter quæ diu meditato, prolatoque sæpius cōsilio, tandem Cæsar in Campaniam specie dedicandi templum apud Capuam Ioui, apud Nolam Augusto, sed certus procul vrbe degere. Causam abscessus quamquam secutus plurimos auctorum ad Seiani artes rettuli, quia tamen cæde eius patratā, sex postea annos pari secreto coniunxit, plerumque permoueor, num ad ipsum referri verius sit, sæuitiam ac libidinem cum factis promeret, locis occultantem. Erant qui crederent, in senectute quoque corporis habitum pudori fuisse. quippe illi prægracilis & incurua proceritas, nudus capillo vertex, vlcerosa facies, ac plerumque medicaminibus interstineta. & Rhodi secreto, vitare cœtus, recondere voluptates insuērat. Traditur etiam matris impotentiā extrusum, quam dominationis sociam aspernabatur, neque depellere poterat, cum dominationem ipsam donum eius accepisset. Nam dubitauerat Augustus Germanicum sororis nepotem, & cunctis laudatum, rei Romanæ imponere: sed precibus vxoris euictus, Tiberio Germanicum, sibi Tiberiū adsciuit. idque Augusta exprobrabat, reposcebat. Profectio arto comitatu fuit. vnus senator consulu functus, Cocceius Nerva, cui legum peritia: eques Romanus, præter Seianū, ex inlustribus Curtius Atticus. ceteri liberalibus studiis præditi, ferme Græci, quorum sermonibus leuaretur. Ferebant periti cælestium, iis moribus siderū excessisse Romā Tiberium, vt reditus illi negaretur. vnde

exij

exitij causa multis fuit, properum finem vitae coniectantibus, vulgantibusque. neque enim tam incredibilem causam providebant, ut undecim per annos libens patriâ careret. Mox patuit breue confinium artis, & falsi, veraque, quam obscuris tegerentur. nam in urbem non regressurum, haut forte dictum; ceterorum nescij egere, cum propinquo rure, aut litore, & sæpe moenia urbis adsidens extremam senectam compleverit. Ac fortè illis diebus oblatum Cæsari anceps periculum, auxit vana rumoris: præbuitque ipsi materiem, cur amicitia constantiaque Seiani magis fideret. Vescabantur in villâ cui vocabulum Spelunca, mare Amuclanum inter Fundanosque montes, nativo in specu. eius os lapsis repente saxis, obruit quosdam ministros. hinc metus in omnes, & fuga eorum qui convivium celebrabant. Seianus genu, vultuque. & manibus super Cæsarem suspensus, opposuit sese incidentibus: atque habitu tali repertus est à militibus qui subsidio venerat. Maior ex eo, & quamquam exitiosa suaderet, ut non sui anxius, cum fide audiebatur. Ad simulabatque iudicis partes adversus Germanici stirpem subditis qui accusatorum nomina sustinerent, maximeque insectarentur Neronem proximum successioni, & quamquam modestâ iuventâ, plerumque tamen quid in præsentiarum conduceret oblitum: dum à libertis & clientibus apiscenda potentia properis exstimulatur, ut erectum & fidentem animi ostenderet: velle id populum Romanum: cupere exercitus. neque ausurum contra Seianum, qui nunc patientiam senis, & segnitiam iuuenis iuxta insultet. Hæc atque talia audienti, nihil quidem prava cogitationis, sed interdum voces procedebant contumaces, & inconsultæ: quas adpositi custodes exceptas auctasque cum deferrent, neque Neroni defendere daretur, diversæ insuper sollicitudinum formæ oriebantur. nam alius occursum eius vitare, quidam salutatione redditâ statim auerti, plerique inceptum sermonem abrumpere, insistentibus contra iridentibusque, qui Seiano fautores aderat. Enimvero Tiberius toruus, aut falsum renidens vultu. seu loqueretur, seu taceret iuuenis; crimen ex silentio, ex voce. ne nox quidem secuta, cum vxor vigilias, somnos, suspiria matri Liuiæ, atque illa Seiano patifaceret. qui fratrem quoque Neronis Drusum traxit in partes, spe objectâ principis loci, si priorem ætate & iam labefactum demonstrasset. Atrox Drusi ingenium, super cupidinem potentia, & solita fratribus odia, accendebatur invidia: quod mater Agrippina promptior Neroni erat. neque tamen Seianus ita Drusum fouebat, ut non in eum quoque semina futuri exitij meditaretur: gnarus præferocem, & insidiis magis opportunum. Fine anni excessere insignes viri, Asinius Agrippa, claris maioribus quam vetustis, vitaque non degener. Et Q. Haterius familiâ senatoriâ, eloquentia quoad vixit celebrata. monumenta ingenij eius haut perinde retinentur. Scilicet impetu magis, quam curâ vigeat. utque aliorum meditatio & labor in posterum valescit; sic Haterij canorum illud & profluens, cum ipso simul extinctum est. M. Licinio. L. Calpurnio Coss. ingentium bellorum cladem æquavit malum improuisum. eius initium simul & finis extitit. Nam cæpto apud Fidenam amphitheatro, Atilius quidam libertini generis, quo spectaculum gladiatorum celebraret, neque fundamenta per solidum subdidit, neque firmis nexibus ligneam compagem superstruxit: ut qui non abundantia pecuniæ, nec municipali ambitione, sed in sordidâ mercede id negotium quaesivisset. Adfluxere auidi talium, imperitante Tiberio procul voluptatibus habiti, virilis ac muliebris sexus, omnis ætas, ob propinquitatem loci effusius. unde grauior pestis fuit, conferta mole, dein conuulsâ, dū ruit intus, aut in exteriora effunditur: immensamque vim mortali-

Periculum
Cæsaris.

Et Seiani
imparida
fides.

Neronius
niliter in-
canti.

Et desertus
ad Tibe-
rium.

Cuius frater
Drusus in
fratrem ar-
mat.

Agrippa &
Haterij
mors.

A. V. C.
DCCXXC.

Fidenæ Am-
phitheatrum,
parum fir-
miter stru-
ctum.

*Idq; magnâ
strage homi-
num corruit.*

*Incendium
Romæ atro-*

*Caesar libe-
ralitatem
mitigat.*

*Statua eius
intacta igni.
* Quinctia*

*Calij mon-
tis nomen,
vnde?
* appellatus*

*Quinctilius
Varius accu-
satur.*

*Tiberius
Capreas
concessit.
Descripta ea
insula.*

lium spectaculo intentos, aut qui circum adstabant, in præceps trahit, atque operit. Et illi quidem quos principium stragis in mortem afflixerat, ut tali sorte, cruciatu effugere. Miserandi magis, quos abruptâ parte corporis, nondum vita deseruerat: qui per diem visu, per noctem ululatus & gemitu, coniuges aut liberos noscebant. Iam ceteri famâ exciti, hic fratrem, propinquum ille, alius parentes lamentari. etiam quorum diuersâ de causâ amici aut necessarij aberant, pauere tamen: neque dum comperto quos illa vis perculisset, latior ex incerto metus. Ut cœpere dimoueri obruta, concursus ad exanimos, complectentium, osculantium. & sæpe certamen, si confusior facies, & par forma aut ætas, errorem adnoscentibus fecerat. Quinquaginta hominum milia, eo casu debilitata vel obruta sunt. Cautumq; in posterum senatusconsulto, ne quis gladiatorium munus ederet, cui minor quadringentorum milium res, neue amphitheatrum imponeretur, nisi solo firmitatis spectata. Atilius in exilium actus est. Ceterum sub recentem cladem patuerit procerum domus, fomenta, & medici passim præbiti. fuitque vrbs per illos dies, quamquam mæstâ facie, veterum institutis similis, qui magna post prælia saucios largitione, & curâ sustentabant. Nondum ea clades exoleuerat, cum ignis violentia vrbe ultra solitum adfecit, deusto monte Cælio. feralemque annum ferebant, & ominibus aduersis susceptum principi consilium absentia, qui mos vulgo, fortuita ad culpam trahentes, ni Cæsar obuiam isset, tribuendo pecunias ex modo detrimenti. Actæque ei grates apud senatum, ab inlustribus: fama que apud populum, quia sine ambitione, aut proximorum precibus, ignotos etiam & ultro accitos munificentia iuuerat. Adduntur sententiæ, ut mons Cælius in posterum Augustus appellaretur: quando cunctis circum flagrantibus, sola Tiberij effigies sita in domo Iunij senatoris, inuiolata mansisset. *Euenisse id olim Claudie* Quinctie, eiusq; statuam vim ignium bis elapsam, maiores apud adem Matris deum consecrauisse. sanctos acceptosque numinibus Claudios: & augendam carimoniam loco, in quo tantum in Principem honorem dii ostenderint.* Haut fuerit absurdum tradere, montem eum antiquitus Querquetulanum cognomento fuisse, quod talis siluæ frequens, secundusque erat: mox Cælium appellatû à Cæle Vibennâ, qui dux gentis Etruscæ eum auxilium appellatum ductauisset, sedem eam acceperat à Tarquinio Prisco, seu quis alius regum dedit. nam scriptores in eo dissentiunt. cetera nō ambigua sunt, magnas eas copias per plana etiam ac foro propinqua habitauisse, vnde Thuscum vicum è vocabulo aduenarum dictum. Sed ut studia procerum, & largitio principis aduersum casum solatium tulerant; ita accusatorum maior in dies & infestior vis sine leuamento grassabatur. corripueratq; Varum Quinctilium diuitem & Cæsari propinquum, Domitius Afer, Claudie Pulchræ matris eius condemnator; nullo mirante, quod diu egens, & parto nuper præmio malè vsus, plura ad flagitia accingeretur. Publium Dolabellam socium delationis extitisse, miraculo erat; quia claris maioribus, & Varo connexus, suam ipse nobilitatē, suum sanguinem perditum ibat. Restitit tamen senatus, & opperiendum imperatorem censuit. quod vnum, vrgentium malorū suffugium in tempus erat. At Cæsar dedicatis per Campaniam templis, quamquam edicto monuisset, ne quis quietem eius inrumperet, concursusque opidanorum disposito milite prohiberentur; perosus tamen municipia, & colonias, omniaque in continenti sita, Capreas se in insulam abdidit, trium milium freto ab extremis Surrentini promuntorij diiunctam. Solitudinem eius placuisse maximè crediderim, quoniam importuosum circa mare, & vix modicis nauigiis pauca subsidia. neque adpulerit quisquam,

nisi

nisi gnaro custode. cæli temperies hieme mitis, obiectu montis quo sæua ventorum arcentur. æstas in Fauonium obuersa, & aperto circum pelago peramœna, prospectabatque pulcherrimū sinum, antequam Vesuuius mons ardescens faciem loci verteret. Græcos ea tenuisse, Capreasque Thelebois habitatas, fama tradit. Sed tum Tiberius duodecim villarum nominibus, & molibus infederat; quanto intentus olim publicas ad curas, tanto occultior in luxus, & malum otium resolutus. Manebat quippe suspicionū & credendi temeritas, quam Seianus augere etiam in vrbe suetus, acrius turbabat, non iam occultis aduersum Agrippinam & Neronem infidiis. quīs additus miles, nuntios, introitus, aperta, secreta, velut in annales referebat. vltroque struebantur, qui monerent perfugere ad Germaniæ exercitus, vel celeberrimo fori effigiem diui Augusti amplecti, populumque ac senatum auxilio vocare. Eaque sprete ab illis, velut pararent, obiciebantur. Iunio Silano & Silio Nerua Cos s. fœdū anni principium incessit, tracto in carcerem illustri equite Romano Titio Sabino, ob amicitiam Germanici. neque enim omiserat coniugem, liberosque eius percolare, sectator domi, comes in publico, post tot clientes vnus; eoque apud bonos laudatus, & grauis iniquis. Hunc Latinius Latiaris, Porcius Carus, Petilius Rufus, M. Opius præturæ functi adgrediuntur, cupidine consulatus, ad quem non nisi per Seianum aditus. neque Seiani voluntas, nisi scelere quærebat. Compositum inter ipsos, vt Latiaris, qui modico vsu Sabinum contingebat, strueret dolum, ceteri testes adessent: deinde accusationem inciperent. Igitur Latiaris iacere fortuitos primum sermones. mox laudare constantiam. quod non, vt ceteri, florentis domus amicus, afflictam deseruisset: simul honora de Germanico, Agrippinā miserans, diserebat. Et postquam Sabinus, vt sunt molles in calamitate mortalium animi, effudit lacrymas, iunxit questus; audentiū iam onerat Seianum, sæuitiam, superbiam, spes eius. ne in Tiberium quidem conuicio abstinet. lique sermones, tamquam vetita miscuissent, speciem artæ amicitiae facere. Ac iam vltro Sabinus quærere Latiarē, ventitare domum, dolores suos quasi ad fidissimum deferre. Consultant quos memorauī, quo nam modo ea plurimum auditu acciperentur. nam loco, in quem coibatur, seruāda solitudinis facies; & si ponē fores adsisterent, metus visus, sonitus, aut fortē ortæ suspicionis erat. Tectum inter & laquearia, tres senatores, haut minus turpi latebrā quā detestandā fraude, sese abstrudunt; foraminibus & rimis aurem admouent. Interea Latiaris repertum in publico Sabinum, velut recens cognita narraturus, domum & in cubiculum trahit: præteritaque & instantia, quorum affatim copia, ac nouos terrores cumulat. Eadem illē, & diutius, quando mæsta, vbi semel prorupere, difficilius reticentur. Properata inde accusatio, missisque ad Cæsarem litteris ordinem fraudis, suumque ipsi dedecus narrare. Non aliās magis anxia & pauens ciuitas, etiam aduersum proximos. congressus, colloquia, notæ ignotæque aures vitari; etiam muta atque inanimata, tectum & parietes circumspectabantur. Sed Cæsar sollennia incipientis anni kalen. Ianuarias, epistolā præcatus: vertit in Sabinum, corruptos quosdam libertorum, & peritum se arguens, vltionemque haut obscure poscebat. nec mora, quin decerneretur. & trahebatur damnatus, quantum obductā veste & adstrictis faucibus niti poterat, clamitans, *Sic inchoari annum, has Seiano victimas cadere. quod intendisset oculos, quod verba acciderent, fuga, vastitas: deserui itinera, fora: & quidam regrediebantur, ostentabantque se rursum, id ipsum pauentes, quod timuissent. Quem enim diem vacuum pœnā, vbi inter sacra & vota, quo tempore verbis etiam profanis abstineri mos esset, vincla & laqueus inducantur? non imprudentem Tiberium tantam inuidiam aduisse: quæsitum*

xii. ibi Cæsaris villa.

In loco occulto, occulta calumnia.

A. V. C. D. cccxci.

Titius Sabinus in carcerem datus.

* Petilius

Circumuentus turpi fraude.

* Prisca scriptio, egens, lego, regens.

* præfatus: Kalenda anni violantur.

Ministri scelerum, serius aut citius puniri.
Tiberius recludi mentem suam indignatur.
Neptis Iulia moritur.
Frisi rebellant. Auariter habiti.
Sauunt in Romanos praesidiarios.
L. Apronius it obuiam.
Parum prouidus, aut felix.

quaesitum meditatūque, ne quid impedire credatur, quo minus noui magistratus, quo modo delubra & altaria, sic carcerem recludant. Secutæ insuper litteræ, grates agentis, quod hominem intensum Reip. puniuiſſent. adiecto, trepidam sibi vitam, suspectas inimicorum insidias, nullo nominatim compellato. neque tamen dubitabatur in Neronem & Agrippinam intendi. Ni mihi destinatum foret, suum quæque in annum referre, auebat animus anteire, statimque memorare exitus, quos Latinius atq. Opsius ceterique flagitij eius repertoſes habuere, non modò postquam C. Cæsar rerum potitus est, sed incolumi Tiberio, qui scelerum ministros, vt peruerti ab aliis nolebat; ita plerumque satiatus, & oblatis in eandem operam recentibus, veteres & prægraues adflixit. verum has atque alias fontium pœnas, in tempore trademus. Tum censuit Asinius Gallus, cuius liberorum Agrippina matertera erat, petendum à Principe, vt metus suos senatui fateretur, amoueri que sineret. Nullam æquè Tiberius, vt rebatur, ex virtutibus suis quàm dissimulationem diligebat. eo ægrius accipit, recludi quæ premeret. sed mitigauit Seianus, non Galli amore, verum vt contationes Principis aperirentur: gnarus lentum in meditando, vbi prorupisset, tristibus dictis atrocita facta coniungere. Per idem tempus Iulia mortem obiit, quam neptem Augustus conuictam adulterij damnauerat, proieceratque in insulam Trimerum, haut procul Apulis litoribus. illic viginti annis exsilium tolerauit, Augustæ ope sustentata: quæ florentes priuignos cum per occultum subuertisset, misericordiam erga adfectos palam ostentabat. Eodem anno Frisij transrhenanus populus pacem exuere, nostrâ magis auaritiâ, quàm obsequij impatientes. Tributû iis Drusus iusserat modicum, pro angustia rerû: vt in vsus militares, coria bouum penderet. non intentâ cuiusquam curâ, quæ firmitudo, quæ mensura. donec Olennius è primipilari- bus, regendis Frisiis impositus, terga vrorum dilegit, quorum ad formam acciperentur. Id aliis quoque nationibus arduum, apud Germanos difficiliter tolerabatur, quâs ingentium belluarum feraces saltus, modica domi armenta sunt. Ac primò boues ipsos, mox agros, postremò corpora coniugum aut liberorum, seruitio tradebant. Hinc ira & questus. & postquam non subueniebat, remedium ex bello. rapti qui tributo aderant milites, & patibulo adfixi. Olennius infensos fugâ præuenit, receptus castello cui nomen Fleuum: & haut spernenda illic ciuium sociorumque manus litora Oceani præsidebat. Quod vbi L. Apronio inferioris Germaniæ propratori cognitum, vexilla legionum è superiore prouinciâ, peditumque & equitum auxilium dilectos acciuit: ac simul vtrumque exercitum Rheno deuectum, Frisiis intulit; soluto iam castelli obsidio, & ad sua tutanda digressis rebellibus. Igitur proxima æstuaria aggeribus & pontibus, traducendo grauiori agmini, firmat. atque interim, repertis vadis, alam Caninefatem, & quod peditum Germanorum inter nostros merebat, circumgredi terga hostium iubet. qui iam acie compositi pellunt turmas sociales, equitesque legionum subsidio missos. Tum tres leues cohortes, ac rursum duæ; dein tempore interiecto, acrius eques immissus. satis validi si simul incubuissent, per interuallum aduentantes, neque constantiam addiderant turbatis, & pauore fugientium auferebantur. Cethego Labeoni legato quintæ legionis, quod reliquum auxiliorum tradit. atque ille dubiâ suorum re, in anceps tractus, missis nuntiis vim legionum implorabat. Prorumpunt quintani ante alios, & acri pugnâ hoste pulso, recipiunt cohortis alasque fessas vulneribus. Neque dux Romanus ultum iit, aut corpora humanit: quamquâ multi tribunorû præfectorumque & insignes centuriones cecidissent. Mox compertum à transfugis, nongentos Romanorum

Romanorum apud locum
 extractâ, confectâ & alia
 eis quendam stipendium
 bus procubuit. Clarum
 re Tiberio damna, ne
 imperij extremâ dehonore
 remedium adulatione
 fuleretur, aram Clemen
 tiani censuere: crediditque
 rent. Non illi tamen in
 omittere insulam, & in
 magna pars plebis, aram
 per ambitum, & locum
 ei adrogantiam, sedum
 mæ, fueti discors: & ma
 tium pergat. Ibi campe
 iuxta gratiam aut falsum
 reueneri in vrbem
 dam malè alacres, quibus
 rum Tiberius neptem Ag
 mitio tradidisset, in vrbem
 tem generis, propinquit
 Octauiam, & per eam A

C. COR
 AB EXCE

L. Iulia Augusta mortuam
 censant. Nec multo post
 corum eum frat. (Qua
 Drusus se ostendit: sed alioquin
 C. RYELLIO
 M. VINICIO
 TIBERIO CAESARI

Propens, vt ne ipse
 induxerit. Nullam
 iunctionem Agrippina
 sanctitate comas præcise

Romanorum apud lucum, quem Baduhennæ vocant, pugna in posterum extractâ, confectos: & aliam quadringentorum manum, occupatâ Cruptoricis quondam stipendiarij villâ, postquam proditio metuebatur, mutuis ictibus procubuisse. Clarum inde inter Germanos Frisium nomen: dissimulante Tiberio damna, ne cui bellum permitteret. Neque senatus in eo cura, an imperij extrema dehonestarentur: paucior internus occupauerat animos, cui remedium adulatione quærebatur. Ita quamquam diuersis super rebus consulerentur, aram Clementiæ, aram Amicitiae, effigiesq. circum Cæsaris ac Seiani censuere: crebrisque precibus efflagitabant, visendi sui copiam facerent. Non illi tamen in urbem, aut propinqua vrbi digressi sunt. satis visum, omittere insulam, & in proximo Campaniæ adspici: eo venire patres, eques, magna pars plebis, anxij erga Seianum, cuius durior congressus, atque eo per ambitum, & societate consiliorum parabatur. Satis constabat auctam ei adrogantiam, scdum illud in propatulo seruitium spectanti. quippe Roma, sucti discursus: & magnitudine vrbis, incertum, quod quisque ad negotium pergit. Ibi campo aut litore iacentes, nullo discrimine nocte ac diem, iuxta gratiam aut fastus ianitorum perpetiebantur. donec idque vetitum, & reuenire in urbem trepidi, quos non sermone, non visu dignatus erat. quidam malè alacres, quibus infastæ amicitiae grauis exitus imminebat. Ceterum Tiberius neptem Agrippinam Germanico ortam, cum coram Gn. Domitio tradidisset, in vrbe celebrari nuptias iussit. In Domitio, super vetustatem generis, propinquum Cæsaribus sanguinem dilegerat. Nam is auiam Octauiam, & per eam Augustum auunculum præferebat.

Clades duplex Romanorum:

Dissimulata Tiberio.

Seiani potentia, & fastus.

Agrippina nubis Domitio.

C. CORNELII TACITI

AB EXCESSU DIVI AVGVSTI

ANNA L I V M L I B . V .

BREVIARIUM LIBRI.

Lulia Augusta moritur: coq. Seiani potentia crescit. Agrippina & Nero Principis litteris accusantur. Nec multo post Seianus ipse, detectâ cupidine imperij, perueritur: cum magnâ amicorum eius strage. (Quæ omnia Tacito singillatim tradita æuum aboluit.) Falsus apud Cycladas Drusus se ostendit: sed diligentia & astu Poppai Sabini capitur. Hæc gesta annis circiter tribus.

C. RVBELLIO GEMINO. C. FVFFIO GEMINO

M. VINICIO QVARTINO. C. CASSIO LONGINO COSS.

TIBERIO CÆSARE V. L. ALIO SEIANO.

RVBELLIO & Fusio C o s s. quorum vtrique Geminus cognomentum erat, Iulia Augusta mortem obiit, ætate extremâ, nobilitatis per Claudiam familiam, & adoptione Liuiorum Iuliorumq. clarissimæ: primum ei matrimonium & liberi fuere, cum Tiberio Nerone: qui bello Perusino profugus, pace inter Sex. Pompejum ac triumuiros pactâ, in urbem rediit. Exin Cæsar cupidine formæ aufert marito, incertum an inuitam, adeo properus, vt ne spatio quidem ad enitendum dato penatibus suis grauidam induxerit. Nullam posthac subolem edidit, sed sanguini Augusti per conjunctionem Agrippinæ & Germanici adnexa, cōmunes pronepotes habuit: sanctitate domus priscû ad morem, comis vltra quàm antiquis feminis probatum, ma-

A. V. C. D.

CCXXCII.

Mors Iulia,

& de eâ elo-

gium.